

Doç. Dr. Adriatik DERJAJ

**ARNAVUTLUK'TA
YABANCI DİL OLARAK
TÜRKÇE**

MONOGRAFİ

**FİLİZ KİTABEVİ
İSTANBUL
2024**

Kasım 2024
ISBN: 978-625-6134-36-2

BASKI - CİLT

Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım
Petrol Ürünleri Sanayi ve Tic. Ltd. Şti.
Matbaacı Sertifika Numarası: 77398

YAYINLAYAN

Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım
Petrol Ürünleri Sanayi ve Tic. Ltd. Şti.
Cemal Yener Tosyalı Cad. No: 57/A (113)
Vefa-Fatih/İSTANBUL
Tel: (212) 527 0 718
(850)441 0 359
Faks: (212) 519 20 71

www.filizkitabevi.com
bilgi@filizkitabevi.com
Yayıncı Sertifika Numarası: 77398

Copyright© Bu kitabın Türkiye'deki yayın hakları Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım Petrol Ürünleri San. ve Tic. Ltd. Şti.'ne aittir. Her hakkı saklıdır. Hiçbir bölümü ve paragrafı kısmen veya tamamen ya da özet halinde, fotokopi, faksimile veya başka herhangi bir şekilde çoğaltılamaz, dağıtılamaz. Normal ölçüyü aşan iktibaslar yapılamaz. Normal ve kanunî iktibaslarda kaynak gösterilmesi zorunludur.

Babama....

ARNAVUTLUK'TA YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE MONOGRAFI

Eleştiri

Adriatik Derjaj'ın Arnavutluk'ta Yabancı Dil Olarak Türkçe adlı monografisi, Arnavutluk'taki Türkçe öğrenim sürecine ve öğrencilerin karşılaştığı dilsel zorluklara odaklanmaktadır. Eser, Türkçenin Arnavut öğrenciler için yabancı dil olarak nasıl öğretildiğini detaylı bir şekilde ele alırken, dilin öğretim yöntemlerine dair ayrıntılı bir analiz sunmaktadır. Kitap, Arnavutça ve Türkçe arasında yapılan karşılaştırmalı dil çözümlmelerine dayanmaktadır.

Eserin en dikkat çekici yönlerinden biri, Türkçe öğrenen Arnavut öğrencilerin dilde karşılaştıkları sorunların, özellikle biçimbilim ve sözdizimsel zorlukların deneysel bir yöntemle incelenmesidir. Kitapta yer alan anket sonuçları ve veriler, dil öğrenimindeki hataların büyük ölçüde Türkçe ve Arnavutça arasındaki dilbilgisel farklılıklardan kaynaklandığını göstermektedir. Özellikle sözdizimsel yapılar ve kelime çekimleri gibi temel konularda, öğrencilerin dil öğreniminde zorlandıkları belirtilmiştir.

Kitap, Arnavutça ve Türkçe'nin dil yapılarındaki temel farklılıkları ortaya koyarken, Türkçenin dilbilgisel yapısının Arnavut öğrenciler için neden zor olduğunu açıklamaktadır. Örneğin, Arnavutça'da özne-yüklem-tümleç dizilimi kullanılırken, Türkçe'de özne-tümleç-yüklem sırası izlenmektedir. Bu farklılık, öğrencilerin Türkçe cümle yapısını anlamada zorlanmalarına neden olmaktadır .

Ayrıca, Türkçe'de iyelik eklerinin zorunlu kullanımı, öğrenciler için bir başka zorluk teşkil etmektedir. Arnavutça'da bu tür eklerin kullanımı daha sınırlıdır, bu da Türkçeyi öğrenen Arnavut öğrencilerin karşılaştığı karmaşıklığı artırmaktadır. Eserde, Türkçe'nin ses uyumu kuralları gibi dilbilgisel detaylar da öğrenciler tarafından sıklıkla yapılan hatalar arasında yer almaktadır .

Kitap, dil öğretiminde kullanılan yöntemlerin değerlendirilmesiyle de önemli bir katkı sağlamaktadır. Türkçe öğretiminde kullanılan mevcut kaynakların, özellikle pratik derslerde öğrencilerin ihtiyaçlarına tam olarak yanıt veremediği ifade edilmiştir. Öğrencilerin pratik yapma ve dili günlük yaşamda kullanma fırsatlarının yetersiz olduğu belirtilirken, dil öğretiminin daha etkin hale getirilmesi gerektiği vurgulanmaktadır .

Sonuç olarak, Arnavutluk'ta Yabancı Dil Olarak Türkçe, Türkçe öğreniminde karşılaşılan zorlukları derinlemesine ele alan kapsamlı bir çalışmadır. Adriatik Derjaj, iki dilin dilbilgisel yapılarını ayrıntılı bir şekilde karşılaştırarak, dil öğretiminde karşılaşılan güçlükleri net bir şekilde ortaya koymaktadır. Eser, dilbilimsel analizleri ve öğretim yöntemlerine dair eleştirileriyle, Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenler için değerli bir kaynak niteliği taşımaktadır.

Prof.Dr.İsmail Güleç
Medeniyet Üniversitesi

ARNAVUTLUK'TA YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE MONOGRAFI

Eleştiri

Arnavut Türkolog ve araştırmacı **Doç.Dr. Adriatik Derjaj**, bu çalışmasında Arnavutça ve Türkçenin kimi dilsel yönlerini yapılmış olan çalışmalar çerçevesinde betimlemekte ve Türkçe öğrenen Arnavut öğrencilerin karşılaştıkları güçlükleri deneysel yöntemle saptamaktadır.

Arnavutça; dilsel ve dilbilgisel özelliklerinin betimlenmesi, önceki çalışmalarda yer alan betimlemeler ve bu çalışma kapsamında gerçekleştirilen deneysel nitelikli özgün verilerden elde edilen sonuçlar çerçevesinde değerlendirilmiştir.

Türkçe ise, salt önceki çalışmalarda yer alan değerlendirmelerle ele alınmıştır. Özellikle iki dilin biçimbilimsel dizgelerinin incelenmesi ve betimlenmesi sürecinde dolaylı gözlem yöntemi çerçevesinde alan yazın temel alınmıştır.

Kitabın ikinci bölümünde, çalışmanın kuramsal sınırları içerisinde ruhdilbilim, dil öğrenimi, ayrımsal dilbilim ve biçimbilime ilişkin kavramlar ve tanımlamalara yer verilmiştir. Bu bölümde ruhdilbilim araştırmalarının *dil öğrenimi* alanındaki katkıları değerlendirilmiştir ve ayrımsal dilbilimin, öğrenim süresince karşılaşılan güçlükleri tespit ettiği ve yabancı dil öğretimi için yöntem geliştirmeyi üstlendiği açıklanmıştır.

Üçüncü bölümde Arnavutçanın biçimbilimsel öğeleri üzerine Demiraj (1995)'deki betimlemelere yer verilmiş ve çalışmanın özgün verisi incelenmiştir.

Dördüncü bölümde Türkçenin biçimbilimsel özellikleri ve öğeleri daha önceki çalışmalar doğrultusunda gözden geçirilmiştir.

Kitabın son bölümünde ise Arnavut öğrencilerin Türkçe öğreniminde karşılaştıkları sorunlar ve yaptıkları olumsuz aktarmalar saptanmaya çalışılmıştır.

Derjaj'ın kaleme aldığı '**Arnavutluk'ta Yabancı Dil Olarak Türkçe**' monografisi sonuç bölümünde de eser ana hatlarıyla özetlenmekte ve ulaşılan bulgulara yer verilmektedir.

Arnavut Türkolog Adriatik Derjaj'ı çalışmasından ötürü tebrik eder, böyle didaktik gramer çalışmalarının ileride yapılacak ayrımsal araştırmalara önemli bir kaynak olmasını dilerim.

Prof.Dr. Cahit EPÇAÇAN

2024 İstanbul

ÖNSÖZ

Türkçenin Öğreniminde Karşılaşılan Sözdizimsel Düzlemdeki Sorunlar

Arnavutça, Hint-Avrupa dil ailesinin dillerinden birisi olup, bu ailede Yunanca ve Keltce gibi diller tek başına; Latin, Germen ve Slav dilleri ile hiçbir bağlantısı olmayan bir dildir. Komünist sistemde sadece ekonomik ve siyasi açıdan kapalı olmayan Arnavutlar, komşu olan ve olmayan milletlerin dillerinden de yarım asır kopuk yaşadı. Ancak bu kopukluk ve engelleme yabancı dil öğrenimini *körleştiremedi* bilakis onu kat kat artırdı. Bu sistemde üstelik yabancı dil olarak resmi eğitim ve bilim dili Rusça'ydı. Aynı şekilde Fen-Edebiyat fakültelerinde kullandığımız kaynak kitaplar da Rusçaydı. Hatta dil ideolojisi olarak Marksist-Leninist Dil Felekesesi veya Kuramı yürürlükteydi (konumuzun dışında olduğu için bu konudan daha fazla söz etmeyeceğiz). Günümüzde asıl nedenlerini anlamak zorsa da, vatanadaşlarımız ortaokuldan üniversiteye kadar bu dili öğrenmelerine rağmen, bir şekilde bu dile toplumca ısınmadılar ve 90'lı yılların sonlarında, komünist sistemin çökmesiyle, birden bire bir kopma yaşandığına şahit olduk. (Bu durum Arnavutlarda ikinci kez yaşandı. Benzer bir duruma Osmanlı Devletinin (1912) bölgeden ayrılmasında da rastlanmıştı. Komünist dönemde, yasak olmasına rağmen, insanlarımız, gizlice, el yapımı antenlerle komşu ülkelerin (İtalya, Yunanistan ve Yugoslavya) radyo ve televizyon kanallarını takip ederek bu dilleri kolayca öğrenmeye başladı. Vurgulamak gerekir ki, halkın elinde İtalyanca veya Yunanca dilbilgisi kitapları yoktu. Diğer yandan aynı dönemde eğitilmiş kitlelerin Fransızca veya İngilizce öğrendiklerini biliyoruz. Otodidaktik eğitim (kişisel eğitim) olarak adlandırılan bu eğitim yöntemi öğretmensiz gerçekleşiyordu.

Anlaşılabileceği gibi buna ancak kişisel-görsel yabancı dil öğrenimi diyebiliyoruz. Zor şartlarda ve öğretmensiz olarak gerçekleştirilen bu yabancı dil eğitim-öğrenim yöntemlerinin başarısı dilbilimcilerin *neden nasıl* sorularını sormalarına neden olabilir. Ttoplumdilbilim veya ruhdilbilimle uğraşan dilbilimciler bu sorulara farklı cevaplar verebilirler ama bizim sadece bir cevabımız var, o da *sevgi ve sempati*¹.

Sınırların açılması ve ülkemizin serbest piyasa ekonomisine girmesiyle durumlar 180 derece değişti. Şu anda küçük Arnavutluk'ta Çinceden Arapçaya, dünyanın önemli dilleri resmi kurumlarca başarılı bir şekilde öğretilmekte. Türkçe tabii ki bu konuda en önde gelen dillerden. 1995–1996 eğitim yılından itibaren, Tiran Üniversitesi Yabancı Diller Fakültesi Slav ve Balkan Dilleri bünyesinde Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü açıldı. İlk kontenjanı 10 öğrenci olan bu bölümde, şimdilerde yıllık 45-50 öğrenciye Türkçe öğretilmekte. Bunun yanında Türkiye İşbirliği ve Kalkınma Ajansı (TİKA) kurumunda her yıl, bedava 150 kursiyere Türkçe öğretiliyor. 11 aralık 2009'da Türkiye Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün açılışını yaptığı Yunus Emre Enstitüsü'nde de Türkojjiye destek olarak Türkçe dersleri veriliyor. Bu kontenjan, bizlere, Arnavutluk'ta, Türkçeye karşı gösterilen ilginin derecesini ve Türkçe eğitiminin en iyi şekilde verilmesi gerektiğini gösteriyor.

Öğrencilerimizin çoğu, lise sonrası yapılan üniversiteye giriş genel sınavını geçerek ve belirli bir puan alarak bölüme gelmekte. Yabancı dili bilmeden girenlere kolaylık sağlamak ve az da olsa bilenlere yardımcı olmak amacıyla fakültemizde, bütün diller için, *Pratik Ders* olarak adlandırılan bir ders açıldı. Elimizde bulunan Yabancılar İçin Türkçe kitaplarını çok iyi değerlendirmeye çalışıyoruz ama bu kaynaklar, bizim için, görevlerini sadece belirli bir yere kadar yerine getiremiyorlar. Öncelikle bu kitaplar *yabancı dil okulu* sistemine uyacak şekilde hazırlanmaları nedeniyle; öğrenciler okuma, dinleme ve dilbilgisi derslerini farklı saatlerde görecektir, yukarıda değindiğimiz otodidaktik alışkanlığımıza ters ve ders sayısının artmasını gerektiriyor. İkincisi ise, bu

¹ Adriatik Derjaj, Tiran Yunus Emre Merkezi Konuşmaları, Tiran 2010.

kitaplarda öğrencilerimizin sorularına cevap verecek ayrımsal çalışmalar görmüyoruz.

Türkçe sözdiziminin anlatımına gelince, ilk olarak kuram sorunlarının olduğu kanatindeyiz. Her derste olduğu gibi, sözdizimi dersinde de kuram ve uygulama ayrılmaz birer parçadır. Elimizdeki Türkçe dilbilgisi kitaplarında tümce öğelerinin tanımlanmasında belirgin diyebileceğimiz farklıları rahatlıkla görebilmekteyiz. Bu farklılıklar hem dilsel hem de anlamsaldır. Bunu açıklamak için, tümcenin önemli ögesi olan dolaylı tümlecin tanımlarından birkaçını ele almak istiyorum.

1-Haydar Ediskun, dolaylı tümleçleri, ismin -e, -de, -den durum takılarıyla çekimlenmiş, unsur olarak kabul eder. (1988: 353).

2- Muharrem Ergin'e göre, dolaylı tümleç, "yer tamlayıcısı" olarak adlandırılır, ve fiilin mekânını ve istikametini gösteren cümle unsurudur,(1987:378).

3- Leyla Karahan, yine, dolaylı tümlece, "yer tamlayıcısı" diyerek, dolaylı tümleci cümlede, yaklaşma, bulunma ve uzaklaşma bildiren yüklemi tamamlayan unsur, olarak tanımlamakta. (1995: 55)

4- Ata Çatıkkaş, dolaylı tümleci, "Yer ve yön tamlayıcısı" olarak adlandırır, ve fiilin gösterdiği hareketin zaman ve mekân içinde bir yeri ve istikameti olduğunu belirtir, dolaylı tümleci hareketin mekân ve istikametini gösteren tamlayıcı, olarak tanımlar (2001: 262)

5-Kaya Bilgegil, dolaylı tümleci, yüklemdeki anlamı, başlangıç, zuhur oluş ve yöneliş yönlerinden birine delalet etmek suretiyle tamamlayan *söze* denir, diye tanımlar. (1982: 37)

Şüphesiz ki, bu tanımların imla normu, standardı ve anlamsal yapılarının tartışması bana düşmez, ama öğrencilerimizi tanımlardan da sorumlu tutuyoruz. Hangi tanımla onların önüne çıkacağız? Tümcenin öğelerini hangi tanıma göre bulacağız? Bunun yanında tümcenin öğelerini tespit etme yorumlarının farklılığı, sözdiziminin anlatımının sonu gelmeyen bir sorun oluşturmakta. Tartışmalardan uzak kalma isteğiyle

kitaplardaki bileşik tümcelerin çözümlenmelerinde görülen tutarsızlıklara değinmek istemiyorum.

Sterneman (1983) yabancı dil ğretiminde yaşanan sorunları ana dil ile yabancı dil arasındaki en çok çelişmenin olduğu alanda görüyor. Bu sorunla Türkçe ğretimi sırasında karşılaşmaktayız ve sorunu doğru olarak tanımlayabilmek için biraz iki dil arasındaki sözdizimsel farklılıklara değinelim.

Türkçe ve Arnavutça arasındaki en büyük ayırım, Türkçede kurallı tümcenin öğeleri, yani tümcenin kurucuları “zne+Tümleç+Yüklem” dizilişini izlerken², Arnavutçada bu diziliş “zne+Yüklem+Tümleç” (Subject-Verb-Object) sırasına göre oluyor³.

Arn. Toni po lexon gazetn

 Y N

Tr. Toni gazeteyi okuyor

 N Y

Türkçede yüklem ile tümleç arasındaki bağlantı ad durum ekleriyle sağlanır, Arnavutçada ise bu ilişki çeşitli ilgelerle (edat) gerçekleşmekte.

Ar. Toni doli *nga shkolla*

Tr. Toni *okul-dan* ıktı

Ad tamlamasında baş ad Arnavutçada solda, Türkçede ise sağdadır.

Ar. *Libr* shkolle

Tr. Okul *kitabı*

Tüm eklemeli dillerde olduğu gibi Türkçede de ilgeçler adlardan sonra gelmektedir, Arnavutçada ise ilgeçler adların önüne yerleşmekte.

² Gencan, Tahir Nejat. (1975), *Dil Bilgisi*, TDK Yayınları, 3. Baskı, İstanbul.

³ Gramatika e Gjuhs Shqipe (2002), Akademia e Shkencave e Shqipris, Tiran.

Ar. **Për** fëmjët

Tr. Çocuklar **için**

Me Tonin

Toni **ile**

Türkçede iyelik zorunlu bir öge görünümünde; bu eki kullanmadan Türkçe konuşmaya başlarsak yabancı olduğumuzu hemen bell ederiz. Arnavutçada ise daha yalın konuşulur. Bunu basit bir sorunun cevabı ile açıklayabiliriz;

Tr. Ne yapıyorsun?

•

Eller**imi** yıkıyorum

Elleri yıkıyorum

Babam**ı** gördüm

Babay**ı** gördüm

Ar. Çfarë po bën?

Po laj duart

Pashë babain

Arnavutçada ise bağlamdan yararlanarak iyelik ekinin ve iyelik önadının kullanımı gereksiz ve fazlalık haline gelmiştir. Bu olguyu aşağıda yer vereceğimiz dil içi düşünce ile açıklamaya çalışacağız.

Bunlar gibi, dillerimizin farklı yapılarının yanına, Arnavutçanın karşılayamadığı veya farklı dilsel birimle karşıladığı ek veya ilgeçlerin kullanımı, dil öğrenimini geciktiren önemli etkenlerdir.

Bu grupta, Türkçedeki –an, en, - mış, miş, muş, müş, - dık, dik, duk, dük; sıfat fiillerin kullanımı en belirginleri.

Anlamsal olarak bu eklerin karşılığı dilimizde – ki ilgeci ile olur, ancak. Eylemden sıfat ya da ad yapan eklerimiz de vardır, ama bunu sadece belirgin eylemlerde görüyoruz.

Tr. **alan**

Arn. marrësi

Gönderen

dërguesi

Böylelikle cümle kuruluşunda aşağıdaki gibi hatalar yapıldığını görüyoruz:

Orada ağlayan çocuğa su verdim

‡Orada ağlıyor ki çocuğa su verdim

Annem yanmış ekmeği çöpe attı

‡Annem yandı ki ekmeği çöpe attı

Sıfat fiiller grubundaki eklerden eşdeğerliği sadece, geçmiş zamanı bildiren -dik, -dik, -duk, -dük ekinde görüyoruz. Bu ekin kullanımı Arnavutçadaki kurallı -ki'li tümcelerle denktir. Buna rağmen, dili yeni öğrenenler Arnavutçadan Türkçeye aktararak tümce kurduklarında yukarıdaki hataya düşerler.

Onun aldığı kitabı beğenmedim

‡Onun aldı ki kitabı beğenmedim

Bugün anlamadığımız konuları tekrar edeceğiz

‡Bugün anlamadık ki konuları tekrar edeceğiz.

Bu örnek aslında, “yabancı dil öğreniminde yaşanan sorunların yalnızca her iki dilin büyük farklılık gösterdiği alanlarda değil, benzer ya da çok az farklılığın görüldüğü alanda da çok büyük öğrenim sorunlarının yaşandığını” ifade eden Helbig’in (1981) görüşünü hatırlatıyor.

Her dil kendi sözdizimsel yapısına göre (Jackendoff 1998: 252), belirli dilsel görüşünü, diğer dillerden farklı olarak ifade eder⁴. Bütün dillerin kendilerine has veya özel, kavrama ve düşünme tarzları vardır. Humboldt’a göre,⁵ farklı dillerin sözcükleri aynı kavramı gösterebilirler bile hiçbir zaman gerçekten eşanlamlı değildirler; dil öğrenimini zorlaştıran en büyük etkenlerden birisi de bütün dillerin özel bir dünya görüşünün ve iç düşünme yapısının olmasıdır. Aynı zamanda, dillerin çeşitli oluşları yalnızca onlardaki öğelerin, göstergelerin, seslerin çeşitli olmasından kaynaklanmaz.

⁴ Jackendoff, R. (1998). *Linguaggio e natura umana*, Italya: Bologna

⁵ Aksan, D. (1998). *Her Yönüyle Dil Ana Çizgileriyle Dilbilim 3*. Ankara: T D K.

Dünya görüşlerinin çeşitliliği de dillere ayrı bir karakter verir, onları çeşitli yapar.⁶ Bir insanın yabancı bir dil öğrenmesi ise onun yeni ve onun için farklı dış bir düşünme sistemine girmesi demektir. Bizim dillerimiz de şüphesiz bu kuralın dışında değildir. Üstelik Türkçe zengin çokanlamlılığıyla Arnavutçaya göre bambaşka bir dünya. İnsan yabancı bir dile her zaman az ya da çok kendi öz dünya görüşünü, giderek kendi öz dil görüşünü de taşıyor.

Türkçede *yağmur yağmak* olayı Arnavutçada *düşmek* eylemi ile anlatılıyor.

Yağmur yağdı

Yağmur *düştü*

Türkçede *acıkmak* ve *susamak* gibi durumlar özel birer eylemle anlatılıyor, Arnavutçada ise bu durum bir nesneye benzetilerek *-var* eyleminin yardımıyla ifade ediliyor. Bu nedenle de Arnavutçadan Türkçeye yanlış aktarımlar yapılabiliyor.

Arn. Kam uri

Tr. Acıkma var

Kam etje

susama var

*Üşüme*k eylemi de bu gruptandır; fakat Türkçeye çeviri yaparken dili yeni öğrenenler, *soğuk* kavramını kullanırlar ve olumsuz bildirimini – yok eylemi ile söylerler.

Arn. Kam ftohtë, Nuk kam ftohtë

Tr. *Soğuk var; soğuk yok*

Türkçede *bakmak* eylemi yönelme durumunda bir tümleç alır;

Tr. tahtaya baktım, denize baktım, bana bak gibi.

Arnavutçada böyle bir tümcede belirtili nesne olarak nitelendirilen bir tümleç gerektirir.

⁶ Akarsu, B. (1998). *W. Von Humboldt'ta Dil-Kültür Bağlantısı*. İstanbul: İnkılap Kitabevi, s. 64.

Arn. Pashë tabelën, pashë detin, më shiko mua

Tr. *tahtayı baktım, denizi baktım, beni bak*

Türkçede *yazmak* eylemi de yönelmeli bir tümleç alır; *Tr. tahtaya yazdım, deftere yazdım* gibi. Arnavutçada bu eylem bulunma durumunda bir tümleç alır.

Arn. *shkrova në tabelë, shkrova në fletore*

Çalmak eylemi de her iki dilimizde çokanlamlı sözcükler arasındadır.

Tr. Zil çalmak, kapıyı çalmak gibi)

Arn. i bie ziles, i bie kitarës, i bie derës

Ancak, Arnavutçada bu eylem *birine vurmak* anlamında da kullanılmakta. Bu yüzden Arnavutçadan Türkçeye aktarımlar *zile vurdum, kapıya vurdum*⁷ gibi olabilir.

⁷ Türkçede *kafasına çalmak* şeklinde de *vurmak* yerine kullanıldığı gibi.

İÇİNDEKİLER

1. GİRİŞ	1
1.1 Çalışmanın Amacı ve Önemi.....	1
1.2 Çalışmanın Smırlıkları.....	1
1.3 Araştırma Sorunu ve Sorulan.....	2
1.4 Çalışmanın Yöntemi ve Veri Toplama Tekniği.....	3
2. RUHDİLBİLİM, DİL ÖĞRENİMİ, AYRIMSAL DİLBİLİM, BİÇİMBİLİM	5
2.1 Ruhdilbilim ve Amacı.....	5
2.1.1 Ruhdilbilim ve Dil Öğrenimi	6
2.2 Dil Öğrenimi.....	7
2.2.1 Anadil Öğrenimi	7
2.2.2 Yabancı Dil Öğrenimi.....	8
2.2.3 Yabancı Dil Edinim-Öğreniminde Temel tikeler	9
2.2.4 Edinme-Öğrenme Ayırımı Varsayımı.....	12
2.2.5 Dil Edinim Cihazı	12
2.3 Ayrımsal Dilbilim.....	13
2.4 Biçimbilim	19
3. ARNAVUTÇANIN BİÇİMBİLİMSEL ÖĞELERİ	21
3.1 Adlar	21
3.2 Adıllar	25
3.2.1 Arnavutçada Adıl Türleri.....	25

3.3. Eylemler.....	28
3.3.1 ‘‘Jam’’ eylemi.....	29
3.3.1.1 Jam eyleminin olumlu ve olumsuz tümcelerde kullanımı (16).....	30
3.3.1.2 Jam eyleminin kimi zamanlarla kullanımı.....	31
3.3.2 ‘‘Kam’’ Eylemi.....	32
3.3.2.1 Kam eyleminin kullanımı	33
3.3.2.2 Kam eyleminin bileşik tümcelerle kullanımı.....	33
3.3.3 Şimdiki ve Geniş zaman	33
3.3.4 Bazı eylemlerin değişik zamanlarda kullanımı:.....	34
3.4 Sıfatlar.....	34
3.4.1 Arnavutçada Sıfat eşitleri.....	36
3.5. Belirteçler	38
3.5.1 Yer Belirteçleri.....	38
3.5.2 Zaman Belirteçleri.....	39
3.5.3 Durum Belirtei	40
3.5.4 Nicelik Belirteçleri.....	40
3.6 Bağlaçlar.....	41
3.6.1 Arnavutçada Bazı Bağlaçların Kullanımı Ve zellikleri ...	42
3.7 İlgeçler	44
3.7.1 Yalın durumu ile kullanılan ilgeçler	45
3.7.2 Belirtme durumuyla kullanılan ilgeçler:	46
3.7.3 ıkma durumu ile kullanılan ilgeçler	47
3.7.4 Bazı İlgelerin kullanımı.....	47

4. TÜRKÇENİN BİÇİMBİLİMSEL ÖĞELERİ.....	49
4.1 Adlar	49
4.2 Ad Durumları.....	49
4.2.1 Ad Tamlaması.....	51
4.2.1.1 Belirtili Ad Tamlaması : -in (-in, -un, -ün).....	51
4.2.1.2 Belirtisiz Ad Tamlaması	52
4.2.1.3 Zincirleme Ad Tamlaması	53
4.2.2 Türkçede adların çeşitleri.....	53
4.2.2.1 Türemiş ve Bileşik Adlar	53
4.3 Adıllar.....	54
4.3.1 Kişi adılları.....	55
4.3.2 İşaret Adılları	55
4.3.3 Soru adılları.....	55
4.3.4 Dönüslü Adıllar.....	57
4.3.5 Belirsiz adıllar	58
4.3.6 İlgi Adılı.....	58
4.3.7 İlgi Adılı ve Çoğul Eki.....	59
4.4 Belirteçler	59
4.4.1 Zaman Belirteçleri.....	60
4.4.2 Yer, Yön Belirteçleri.....	60
4.4.3 Ölçü Belirteçleri.....	61
4.4.4 Niteleme ve Durum Belirteçleri	61
4.4.5 Soru Belirteçleri	62
4.5 Sıfatlar.....	62
4.5.1 Niteleme Sıfatları	62

4.5.2 Belirtme Sıfatları.....	63
4.6 İlgeçler	64
4.6.1 Türkçede İlgeçlerin Kullanımına Genel Bir Bakış	64
4.6.2 İlgeçler ve Ad Durum Ekleri.....	67
4.7. Bağlaçlar	68
4.7.1 Biçim Bakımından Bağlaçlar	68
4.7.2 Türkçede Bazı Bağlaçların Kullanımı.....	69
4.7.3 Yinelenen Bağlaçlar.....	74
4.8 Eylemler.....	75
4.8.1 Eylemin Yapısı.....	75
4.8.2 Eylemde Çatı.....	76
4.8.3 Edilgen Eylem: -I (-il, -il, -ul, -ül) -n (-in, -in, -un, -ün).....	76
4.8.4 Dönüslü Eylem : -1, -n, -ş.....	77
4.8.5 İşteş Eylem : -ş (-iş, -iş, -uş, -üş)	77
4.8.6 Ettirgen Eylem: -dır, -r, -t	78
5. TÜRKÇE ÖĞRENEN ARNAVUT ÖĞRENCİLERİN KARŞILAŞTIKLARI GÜÇLÜKLER	79
5.1 Türkçe Öğrenen Arnavut Öğrencilerin Yetkinlik Düzeyleri	79
5.2 Şimdiki Zaman.....	80
5.3 Belirtili Geçmiş Zaman ve Belirtisiz Geçmiş Zaman.....	82
5.4 Geniş Zaman.....	83
5.5 Eylemlerin Kullanımında Karşılaşılan Genel Nitelikli Sorunlar	84
5.6 Adlar ve Ad Durumları.....	85
5.6.1 Sormacada yer alan ad durumları ile ilgili sorunların değerlendirilmesi	85
5.6.2 Kalma durumu	86

5.6.3 Yönelme durumu	86
5.6.4 Belirtme ve Uzaklaşma Dururumu	87
5.6.5 Ad Durumlarıyla İlgili Genel Sorunlar	88
5.6.6 Tamlamalarda karşılanan sorunlar	90
5.6.6.1 Belirtili Ad Tamlaması	90
5.6.6.2 Belirtisiz Ad Tamlaması	91
5.7 Adıllar	92
5.8 Sıfatlar	94
5.9 Belirteçler	95
5.10 Bağlaçlar	98
5.11 İlgeçler	99
5.12 Çeviri	101
5.13 Değerlendirme	102
6. SONUÇ	105
7. KAYNAKÇA	107
ÖZET	115
SUMMARY	117
EK 1: SORMACA	119
Ek 2: SORMACA SONUÇLARI	125
DESTEKLEYİCİ BİBLİYOGRAFYA	127

